

Štev. 193.

V Ljubljani, v sredo, 26. avgusta 1942-XX.

Leto VII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
Izjava: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Bollettino n. 820

Attività di artiglierie e dell'aviazione sul fronte mediterraneo

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica:

Normale attività di artiglierie su tutto il fronte egiziano dove batterie della difesa contro aerea anno distrutto quattro velivoli che tentavano incursioni sulle nostre retrovie.

Nel Mediterraneo una azione di numerosi aerei nemici contro un convoglio è fallita: le navi di scorta abbatterono due degli apparecchi attaccanti, mentre un altro subiva la stessa sorte ad opera di cacciatori germanici.

Un piroscafo inglese è stato centrato e affondato da bombardieri tedeschi.

Attacchi dell'aviazione avversaria su centri della Grecia e dei nostri possedimenti in Egeo hanno causato limitati danni; nessuna perdita è segnalata.

Sono stati salvati e catturati 9 uomini — fra i quali cinque ufficiali — appartenenti agli equipaggi di aeroplani britannici abbattuti negli scontri dei giorni precedenti.

Vojno poročilo št. 820

Topniško in letalsko delovanje na sredozemskem bojišču

Italijansko uradno vojno poročilo št. 820: Običajno delovanje topništva na vsem egipčanskem bojišču, kjer so baterije protiletalskega topništva uničile 4 letala, ki so poskušala poletati na naše zaledje.

Na Sredozemskem morju je spodletel nastop številnih sovražnikovih letal zoper neki ladijski prevoz. Ladje iz spremstva so sestrelile dve napadajoči letali, eno pa je doletela ista usoda po zaslugi nemških lovcev.

Nemški bombniki so zadel in potopili en angleški parnik.

Napadi nasprotnikovega letalstva na grške kraje in na našo posest v Egejskem morju so povzročili omejeno škodo. Ni poročila o nobeni izgubi.

Rešenih in zajetih je bilo 9 mož — med njimi 5 častnikov — članov posadke na angleških letalih, sestreljenih v spopadih poprejšnje dni.

Nemška uradna izjava o vstopu Brazilije v vojno z Italijo in Nemčijo

Berlin, 26. avg. s. Glasilo nemškega zunanjega ministrstva »Diplomatičnopolitična korespondenca« se bavi z vojno napovedjo, ki jo je brazilska vlada dala osim državam pot pretežno, da je bilo potopjenih nekaj brazilskih ladij, ne da bi čakala, da se pojasnijo neljubi dogodki, ki jih napoved omenja. V članku je točno povedano stališče nemškega zunanjega ministrstva z ozirom na vedenje Brazilije.

Glasilo nemškega zunanjega ministrstva najprej pripominja, da so okoliščine, v katerih je prišlo do teh potopitev, bile tako sumljive, in to po poročilih samih brazilskih in ameriških virov, da Braziliji ni bilo do tega, da bi se te okoliščine pojasnile. Toda tisto, kar so počele brazilske trgovske ladje že meseci in mesece, ni bilo več v skladu z nevtralnostjo, zakaj te ladje so nalašč zane-marjale vse varnostne ukrepe, ki bi bili omogočili poveljnikom osnih podmornic, da ugotovijo, če so to nevtralne ladje.

Med Nemčijo in Brazilijo ni niti najmanjšega nasprotja glede koristi, temveč so zlasti na gospodarskem področju bili odnosi med njima prijateljski. Tudi med vojno se je Nemčija kar se le da ozirala na brazilske koristi ter se je izogibala vse-mu, kar bi moglo otežiti brazilski položaj. Navzlic temu pa je Brazilija še pred vstopom Združenih držav v vojno dala svoja letalska oporišča na razpoložljivo zaveznikom. Po vstopu Amerike v vojno je Brazilija to oddalitev od nevtralnosti javno uve-ljavljala. Z brazilskih oporišč so Združene države v vedno večji meri pošiljale vojaška letala v zahodno Afriko, v Egipt in v Sovjetsko Rusijo. Brazilske luke so bile docela na razpolago angleškim in ameriškim pomorskim silam. Na vseameriški konferenci v Rio de Janeiru je bil brazilski zunanji minister tisti, ki je hujskal svobodne ameriške države, naj pretrgajo zveze z osnimi državami. Nemci in Italijane so v Braziliji po stotinah metal in ječe ter z njimi kar najbolj sramotno ravnali. Zasežene so bile osne ladje. Konec maja 1941 so brazilska letala dobila zapoved, naj streljajo na osne podmornice.

Zatem poluradna spomenica nemškega zunan-jega ministrstva opozarja, da odgovornost za vse te ukrepe predvsem pada na ljudi v brazilski vladi, ki so dali svojo državo in svoj narod na razpolo-žbo amerškemu napadalcu na škodo brazilskih ko-risti, to pa pod vplivom zunanjega ministra Aran-ha, ki je v političnem in finančnem pogledu od-visen od ameriške vlade, bodisi zaradi šibkosti, bodisi zaradi koristoljublja, bodisi iz osebnih raz-logov. V tem položaju ni mogoče več dvomiti o tem, kje je treba iskati odgovornost za politiko, ki je Brazilijo spravila v sedanjí položaj. Brazil-skemu ljudstvu, ki bo moralo plačevati stroške za to, gre v tej vojni celo za njegovo politično in go-spodarsko svobodo.

List zaključuje z ugotovitvijo, da se je Brazi-

Nemci na Elbrusu, najvišjem vrhu Kavkaza

Prodiranje proti Stalingradu — Italijanski nastopi ob Donu — Ruski napadi pri Kalugi in Rževu odbiti

Hitlerjev glavni stan, 26. avgusta. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo naslednje uradno vojno poročilo.

Ob izlivu Kubanja so romunske čete v hudih bojih od hiše do hiše zasedle pristaniško mesto Temrjuk. Južno od spodnjega Kubanja so bile številni boljševiški napadi zavrnjeni in po nemških protinapadih so bili Sovjeti prisiljeni umakniti se še globlje v gore.

Nemške planinske čete so vdrle na višine zahodnega Kavkaza ter jih deloma v naskokih zavzele. 21. avgusta ob 11 zjutraj je skupina čet razvila nemško vojno zastavo na Elbrusu (5630 m), najvišjem kavkaskem vrhu.

Severnozahodno in južno od Stalingrada so nemške čete navzlic obupni sovjetski obrambi zasedle nova ozemlja. 52 sovjetskih oklepnikov je bilo uničenih.

Italijanske vojske ob Donu odlično izpolnjujejo svojo nalogo

Rim, 26. avgusta. s. Nemški uradni vojni poročili, objavljeni 24. in 25. avgusta, sta posebej poudarila, v kako vročih bojih se oddelki italijanske armade bijejo ob obrežju Dona, kjer Sovjeti brez oddiha zagrizeno napadajo v nadi, da bodo bojno črto pogazili ter nemškim silam, ki nezadržno napredujejo proti Stalingradu, prišli za hrbet. Medtem ko se klešče okrog tega mesta, ki ima važen vojaški položaj ter je zelo pomembno kot industrijsko središče, čedalje bolj stiskajo, imajo italijanske in zavezniške armade nalogo, zadrževati ruske razbremenilne nastope. V bitki, ki divja že več dni, so italijanske divizije do kraja zaposlene ter podajajo temeljite dokaze za svojo granitno trdnost in popolno vojno sposobnost. S svojo značilno kljubovalnostjo je italijanski vojak v mnogih bojih na nož, ki ga v sodobnem vojsko-vanju ni toliko vajen, potrdil svoje odlične bojne sposobnosti: v takih spopadih, ki zahtevajo naglo in odločno ravnanje ter odlične osebni pogum, je nasprotnika premagal z junaškim prezirom nevarnosti in bliskovito naglico v dejanjih. Hkrati pa so se poleg pehotnih divizij zopet odlikovale okretne in varno nastopajoče brze divizije. Ti bersaljeri so v živahnih protinapadih potisnili nazaj močnejše boljševiške sile, ki so jih podpirali neštevilni topovi in moznarji. Mnogo stotin mrličev, ki so jih So-

Na bojišču ob Donu so italijanske čete deloma v bojih na nož odbile več boljševiških napadov. Hudi dnevi in nočni letalski napadi na sovjetsko zaledje ter na Stalingrad so po orožarnah in vojaških napravah povzročili velike požare in silna razdejavanja.

No Volgi sta bili potopljene dve prevozni ladji.

Jugozahodno od Kaluge ter severozahodno od Medina so močni sovjetski napadi spodleteli. Pri Rževu so nemške čete v vročih bojih s sovjetskimi pehotnimi in oklepnimi silami. 63 sovjetskih oklepnikov je bilo uničenih, 40 samo na odseku ene pehotne divizije.

Jugovzhodno od Ilmenskega jezera in pred Leningradom samo krajevni boji.

Nemška bojna letala so včeraj napadla važno sovjetsko pristanišče v Lednem morju Arhangel'sk. Po napadu so opazili obširne požare.

Grof Ciano — zastopnik Italije na pogrebu madžarskega podregenta

Rim, 26. avgusta. s. Včeraj je odpotoval v Budimpešto zunanji minister grof Ciano, ki zastopa Italijo pri pogrebu madžarskega podregenta. Grofa Ciana spremlja vojaško zastopstvo, čigar načelnik je general Fougier, podtajnik za letalstvo ter načelnik glavnega letalskega stana. V odposlanstvu so štiri generali kot zastopniki oboroženih sil.

Številke o sovjetskih letalskih izgubah

Berlin, 26. avgusta. s. Iz nemškega vojaškega vira poročajo, da so od 1. do 23. avgusta sovjeti izgubili vsega skupaj 2217 bojnih in lovskih letal. Od tega so 1840 zbili nemški lovci, 301 protiletalsko topništvo, drugo pa je bilo uničeno na tleh. V istem času se ni na izhodišče vrnilo 137 nemških letal. Nič ne more bolj dokazovati premoči nemškega letalstva na Vzhodu, kakor te številke, ki so v razmerju 1:16 na korist nemškega letalstva.

Berlin, 26. avgusta. s. Od 17. do 23. avgusta je, kakor pravi nemški poročevalski urad, nemško lovsko letalstvo na južnem delu vzhodnega bojišča sestrelilo 698 sovjetskih letal. Nemški letal se pa samo 19 ni vrnilo.

Začetek pogrebnih slovesnosti za madžarskim podregentom

Budimpešta, 26. avgusta. s. Včeraj je prišel v Budimpešto vlak, ki je pripeljal zemске ostanke podregenta Stefana Horthyja. Vlak je vozil čez slovaško ozemlje, kjer mu je slovaška vojska izkazala vojaške časti. Predsednik slovaške republike je dal na krsto položiti venec, vojaški oddelki pa so izkazali časti ob prihodu na Slovaško in ob odhodu z državnega ozemlja. Skupina nemških častnikov je spremljala truplo prav do Budimpešte.

Ko je vlak prišel na južno postajo, ki je bila zavita v črnilo, so se tam zbrali predsednik vlade z ministri, predsednika obeh zbornic, načelnik glavnega stana vojske in visoki častniki. Krsto so prenesli letalski častniki in jo postavili na oder, nakar je vojaški škof odmolil

molitve, vojaški oddelki pa so izkazali čast. Zunanaj so krsto položili na topovsko lafeto. Čete, razpostavljene po trgu, so pozdravile z orožjem, godba pa je igrala madžarsko himno. Neizmerna množica se je stiskala okrog kordona vojske. Sprevod se je razvil potem skozi mesto do poslopja zbornice. Ob vseh cestah je bila na pločnikih velika množica ljudi, ki je izkazovala poslednjo čast sinu svojega regenta. Med množicami so bili vsi ljudski sloji. Ko je sprevod prišel do glavnih vrat parlamenta, so zastopniki oblasti naredili špalir. Letalci so prenesli krsto, zavito v tribarvno, do odra. Včeraj zvečer in danes zjutraj so ga hodile kropit velike množice ljudstva. V četrtek zjutraj pa bo svečan pokop.

Nemški listi o bližnji bitki za Stalingrad

»Zaradi Stalinove zapovedi bo odpor tam zagrizen, toda trda preskušnja bo tudi to pot kronana s slavno zmago«

Berlin, 26. avgusta. s. Na pristojnem vojaškem mestu se enkrat pripominjajo, da je nemško vrhovno poveljstvo stopilo iz rezerve s tem, ko je sporočilo novice o važnem uspehu, ki so ga planinske čete dosegle v srcu Kavkaza. Ne le, da so Nemci dosegli nove prelaze, temveč so osvojili tudi največji vrh te gorske verige, Elbrus. Vedelo se je, da nemške čete v gornji dolini Kubanja dalje napredujejo, toda nihče ni mogel domnevati, da bi se jim bilo posrečilo doseči tako težavne cilje. Na Elbrus so priplezali 21. avgusta, to je v štirih dneh.

Na istem mestu poudarjajo pomen zasedbe Temeljuka ob izlivu Kubanja. Javno je, pravijo, da se zdaj vse preostale nasprotnikove skupine severno od polotoka Tamanja docela odrezane.

Nazadnje poudarjajo hrabrost italijanskih čet, ki so tudi včeraj odbile številne nasprotnikove napade.

Berlinski tisk z zanimanjem beleži razburjeno razlago angleških in ameriških listov glede razvoja vojaškega položaja med Donom in Volgo ter na Kavkazu. Črnogledje na oni strani Rokavskega preliva je ojačilo še nova zapovedi, ki jo je dal Stalin ruskim četam, naj drže za vsako ceno, in pa nenaadno odkritosrčno govorjenje moskovskega radia, ki prav nič ne skuša zakriti resnice.

»Nočemo podcenjevati resnosti bojev pred Stalingradom in na Kavkazu. Upoštevamo srditost sovjetskih napadov na srednjem in južnem delu bojišča. Prav dobro vemo, da bo Sovjetska Zveza še naprej metala v boj nove ljudi in novo orožje. Treba je še enkrat pripomniti, da Sovjeti 25 let niso delali drugega, kakor da so se pripravljali za napad na Nemčijo. Prepričani smo, da bo zaradi Stalinove zapovedi, da je Stalingrad treba držati za vsako ceno, odpor tam izredno zagrizen. Toda

V Severni Afriki so nemška lahka bojna letala v poslednjih dveh nočeh bombardirala angleško letališče severozahodno od Kaire. Poškodovane so bile naprave in stroji na tleh.

Pri dnevnih napadih na zasedena ozemlja na zahodu sta bila v letalskih bojih sestreljena dva angleška letala. Skupine angleških letal so v pretekli noči napadle pokrajino ob Renu in Mainu z rušilnimi in zažigalnimi bombami. Cilvilno prebivalstvo je imelo izgube. V mnogih krajih, zlasti pa v stanovanjskih predelih mesta Frankfurta ob Mainu ter v Mainu je bila povzročena tvarna škoda in škoda na poslopih. Nočni lovci ter protiletalski topovi so sestrelili 16 izmed napadajočih bombnikov. Nemška letala so podnevi napadla vojaško važne naprave v južni Angliji.

24. avgusta so nemški pobiralec min v Rokavskem prelivu srečali večje število angleških motornih čolnov. Iz prav kratke razdalje sta bili potopljeni ena torpedovka in neka velika ladja, ki pa je ni bilo mogoče prepoznati; druga torpedovka se je ustavila v plamenih. Nemške sile so se brez poškodb vrnile v izhodna pristanišča. Poleg tega sta bili v noči na 25. avgust po nemških oglednih ladjah potopljeni dve angleški torpedovki.

Rim, 26. avg. s. Dopolnilni angleškega lista »Daily Telegraph« na vzhodnem bojišču je včeraj zvečer sporočil, da je bitka za Stalingrad v polnem razvoju. Nemci v množicah drve čez Don. Pred mestom divjajo silni spopadi. Nemci razširjajo svoj klin, ki so ga na tem odseku zabili v sovjetske črte, medtem ko istočasno zabijajo klin v umikajoče se sovjetske armade severno-vzhodno od Kotelnikova. Premoč Nemcev v moštvu in orožju je vsak dan očitnejša. Nemško letalstvo siplje grozo in strah med sovjetsko vojsko. Nemci so povsod vrgli v boj velike skupine oklepnih oddelkov, prav tako pa tudi v goratih predelih južno od Kubana in pri Pjatigorsku. Ta čas ni nobenega upanja, da bi nemško napredovanje uplahnilo ali pa da bi mogli Rusi storiti protinapade.

Vesti 26. avgusta

V Helsinku je bil sinoči najdaljši letalski alarm v tej vojni. Trajal je od 23 do 2.15 in je topništvo ves čas hudo streljalo.

Vojni stroški Anglije so znašali v prvih štirih mesecih finančnega leta 1942-43, ki se je začelo 1. aprila, 1628 milijonov funtov sterlingov nasproti 1.374 milijonov funtov v enakem času lani. Ker pa stroški še vedno naraščajo, je verjetno, da bo proračun v znesku 4944.18 milijona funtov za to leto znatno prekoračen.

Število francoskih brezposelnih je do junija leta 1942 padlo na 110.000. Izmed teh brezposelnih je 66 odstotkov žensk, velik del pa odpada tudi na delavce, stare čez 65 let.

Južna Afrika je postala novo področje za Jude, kamor sedaj prihajajo iz vseh delov sveta, celo iz Palestine. Pred vojno je bilo v Južnoafriški zvezi kakih 200.000 Judov. Ta številka pa se je zdaj zelo dvignila.

Brazilija je postala zaveznik št. 29c. Korist, ki jo imajo nasprotniki, ni toliko, da bi lahko vznemirjala velesile Osi, piše italijanski list »Stampa Serca«. Brazilija ima vojsko, ki šteje kakih 110.000 mož in rezerv kakih 250.000 mož. Brazilijanci imajo dve stari oklepnici, 1 križarko, 17 rušilcev in 4 podmornice. Njeno letalstvo je še v povojih. Kakovost brazilskega vojnega stroja je zelo dvomljive vrednosti, brazilske oborožene sile pa vojaških izročil sploh nimajo.

Letalska smrtna nesreča vojvode Kentskega, brata angleškega kralja

Rim, 26. avgusta. s. Angleška uradna agencija sporoča, da je pri neki letalski nesreči našel smrt vojvoda Kentski, brat angleškega kralja.

Vračanje hiš bivšim lastnikom na Estonskem

Berlin, 26. avgusta. s. Iz estonskega središča Revala poročajo, da vračanje hiš bivšim lastnikom poteka po načrtu in to po zaslugi nemških oblasti. Dozdej je nemški mestni komisar v Revalu izročil lastnikom že 900 hiš. Vsak teden je vrnjenih po 100 do 200 hiš.

Angleške skrbi zaradi položaja v Indiji

Bangkok, 26. avg. s. Iz New Delhija poročajo, da je bila indijska skupščina, ki bi se morala sniti 25. oktobra nujno sklicana za 14. september. Malo za tem se bo sešel tudi državni svet. Ta ukrep, čigar pomen ne more uiti nikomur, je izdal podkralj po razgibani seji svojega zasebnega sveta, kjer so se posvetovali z ozirom na novice, prihajajoče iz različnih indijskih pokrajin. Iz istega uradnega sporočila je razviden tudi težavni položaj, v katerega so resni dogodki postavili podkraljevo vladu. Poročilo pravi: »Podkralj je s svojim zasebnim svetom razpravljal o tem, ali bi zaradi položaja, ki se je razvil v Indiji, ne bilo umestno sklicati sejo osrednje zakonodajne skupščine pred določenim časom, da bi se na njej posvetovali o položajih.«

med novimi boji se je sila nemških vojska pokazala tako, da smo vsi trdno prepričani, da bo trda preskušnja tudi to pot kronana s slavno zmago,« pravijo nemški listi.

Nekaj za vzgojo vaših otrok

Ljubljana, avgusta.

Veliko mater poznam, ki mi vedno tožijo, kakšne krize in težave imajo s svojimi otroci, da jim nobena beseda ne zaleže in da ne ubogajo. Jaz pa jim pravim, da so same krive, če imajo take nagajivce v hiši. Otroke je treba že v zgodnji mladosti naučiti prave ubogljivosti. To je pač mnogo lažje kot pa pozneje pri svojeglavem in slabo vzgojenem otroku popravljati, kar smo pri mladostni vzgoji zagrešili. Ni prav in obsojano, če so starši svojim otrokom tirani, še bolj napak pa je, če otroci tiranizirajo svoje starše.

Z vzgojo je treba začeti že v prvih mesecih, ko otrok pride na svet. Že dojenčaka je treba naučiti, da ne bo kričal cele noči, da ne bo s svojim jokom dramil v nočeh cele soseske. Že v prvih mesecih mu je treba izbiti iz glave, da bi ga mati, ki je utrjena od dnevnega dela, hranila tudi ponoči ali ga pozibavala, da bi zaspa. To mislim za zdravega otroka. Seveda, če je otrok bolan, no, potem ga je že treba zibati in mu posvetiti več pažnje tudi v nočnih urah. Za matere pa velja, da je za otroke tem bolj koristno in prav, čim manj jih prenašajo in zibajo.

Do sedmega leta mora otrok svoje starše brezpogojno ubogati. Tedaj začne otrok hoditi v šolo. Um se mu začne bistri, in tedaj mu že lahko dopoveste, zakaj je potrebno, da uboga. V vaših ukazih, drage matere in očete, naj otrok ne vidi želje, po oblasti, ampak naj čuti, da je tudi za njega samega potrebno, da vas uboga. In prav zaradi tega morajo biti vaši ukazi dobro premišljeni in obenem taki, da so primerni starosti vaših otrok. Ne nalagajte otrokom raznih nalog, ki so zanje pretežke. Tudi ni dobro in pametno, da daste otroku več naročil naenkrat. Morda bo enega izvršil, ostale pa nehoti pozabil. Pa ga boste zaradi pozabljenosti kaznovali. Ne, to bi bilo napak. Prav tako bi bilo napak, če mu daste kakšno delo, pa se pozneje ne prepričate, če ga je otrok res tudi izvršil. Otroci kaj hitro domnejejo nerestnost ukazov in vas tudi v resnih ukazih pozneje ne bodo več ubogali.

Otroku zapovedujte vedno s prijaznimi besedami. Kričanja naj pri tem ne bo. Če sprva ne uboga, potem ga še drugič mirno opomnite, če pa še tokrat noče ubogati, potem ne vzemite palice v roke, kot se to navadno dogaja, ampak ga kaznujte na mirnejši način. Dobro je, če s kaznijo počakate do drugega dne. V prvem valu jeze bi utegnili prehodno kaznovati otrokovo neubogljivost, kar bi bilo tudi napak. Otrok namreč tudi pri kaznovanju ne sme čutiti vaše nadvlade nad njim, ampak le vašo skrb in pravičnost ter žalost nad njegovo neubogljivostjo. Dovedetemu in občutljivemu otroku je že dovolj, če se nekaj ur ne zmenite zanj in ste medtem z ostalimi otroki bolj prijazni. Če pa ima otrok bolj trdo kožo in se neubogljivost pri njem večkrat ponavlja, tedaj mu odtegnite kakšen priboljšek pri jedi. Stradati pa zaradi kazni nikakor ne sme. Dovolj

Socialna statistika Ljubljanske pokrajine za julij 1942

Povprečno število zavarovanih delavcev in nameštencev je znašalo v mesecu juliju 1942 pri Zavodu za socialno zavarovanje Ljubljanske pokrajine 21.105; pri Trgovskem bolniškem in podpornem društvu 4564; pri »Merkurju« 89; pri vseh treh zavodih 25.758.

Razlika zavarovancev napram juniju 1942 znaša 2295 oseb ali 8,18%. — Stalež delazmožnih bolnikov je znašal v juliju 1942 pri vseh treh zavodih povprečno 803, to je 28 manj kot v predhodnem mesecu. Odstotek bolnikov je pa zaradi padca članstva narasel za +0,16%. To je na 3,12 odstotka v juliju 1942. Iz tega sledi, da so se zdravstvene prilike zavarovancev nekoliko poslabšale.

Povprečna dnevna zavarovana mezda, katere približno ustreza faktičnemu dnevnemu zaslužku povprečnega delavca, je znašala v juliju 1942 pri Zavodu za socialno zavarovanje Ljubljanske pokrajine L 22,21, pri Trgovskem bolniškem in podpornem društvu L 31,33, pri »Merkurju« L 38,73; skupaj pri vseh treh zavodih L 28,88.

Povprečna zavarovana mezda e narasla proti predhodnemu mesecu za + L 0,15, to je od L 23,73 na L 23,88. Povprečna zavarovana mezda je znašala v juliju 1942 pri moških L 29,32, pri ženskah pa L 16,55. Celokupna mesečna zavarovana mezda je zaradi zgoraj omenjenega padca zavarovancev nazadovala za L 1,315.000. — Od vseh industrij so najbolj nazadovale gradnje, lesnic, cest in vodnih zgradb, in sicer za —505 zavarovancev. Sledi gozdno-žagarska industrija s padcem —368 delavcev, gradnje nad zemljo s padcem —312 delavcev, kovinska industrija s padcem —132 delavcev, predelovanje kože, predelovanje lesa in trgovina s padcem —116 zavarovancev itd. itd.

S. S. van Dyne:

ZAGONETNA SMRT

KRIMINALNI ROMAN

GOSPODA BENSONA

»Gotovo je nekaj razlike med umetnostjo in zločinom.«

»V psihološkem oziru, dragi moj, pač ni nobene razlike. Pri zločinu so vsi tiste bistvene, temeljne stvari kot pri kakšnem umetniškem izdelku. Zamisel, tehnika in oblikovitost. Poleg tega so različni po načinu izvedbe, vrsti in po svoji celotnosti tako različni med seboj, kakor so različna umetniška dela. Zločin, ki je bil dobro zamišljen, res ni nič drugega, kot verna in neposredna slika tistega človeka, ki ga je zagrešil, kakor je na primer portret verna podoba umetnika, ki ga je naslikal. Edino na tej podlagi je mogoče zločin pojasniti in izslediti zločinca. Prav tako kot lahko dober poznavalec umetniških slikarij pretehta sliko in ti pove, kdo jo je naredil, ti lahko dober psiholog pove na podlagi podrobnih razčlenbe, ali je storil ta ali oni zločin človek, ki je tega osumljen, oziroma ti lahko z matematično zanesljivostjo pokaže, kakšen je zločinec po svojem značaju. Tole, dragi Markham, je edina in nujna pot, da ugotoviti pri človeku, ali je kriv ali ne. Vsi drugi načini postopanja so samo golo sklepanje in ugibanje, in prav zato nezanesljivi in nevarni.«

Z neko skromnostjo, skoraj malo-

bo že morda, če mu ne nimate kruha z mezo, če mora piti grenko kavo, če mu ne daste močnate jedi, ali če dobi manjši kos kot drugi. Še bolj učinkovito kaznovanje pa je, če mora otrok ostati doma, ko se je veselil ito kakšno prireditev ali ko se je hotel s tovariši igrati. Tudi to, da ne sme z vami na sprehod, otroka zelo zadene. Vse polno je podobnih kazni, ki pri otrocih mnogo zaležejo, ki otroka bolj zadenejo, kot pa bi ga šiba. V hišah, kjer otroke pretepa in nad njimi kriče, je navadno, da so otroci tam bolj trmasti in neubogljivi. Vedeti morate, da se otroci na kričanje počasi tako navadijo, da ga končno že ne slišijo več. S pretepanjem pa postane otrok trmoglav in zakrknjen ter obenem maščevalen.

Pri vzgoji svojih otrok pa nikari ne pozabite otroka kaznovati, če je neubogljiv. Otrok mora imeti vedno v spominu, da mora za vsako neposlušnost slediti primerna kazen, ki pride prej ali slej. Kazen mora občutiti na lastni koži.

Vsa vzgoja v tem pravcu pa bi bila mnogo manj vredna, če bi pozabili na najvažnejše in to je vaš zgled. Otrok se takoj vpraša, zakaj naj uboga, kar vi sami ne storite. Zakaj ga kaznujete za napako, ki jo pri vas vidi dan za dnem, od ure do ure. Zelo dobro in koristno je zaradi tega, da nadzirate z vzgojo otrok tudi samega sebe in da ukazuje otroku izvršiti le to, kar tudi sami vestno izvršite. Od otroka vendar na primer ne boste zahtevali in ga morda celo kaznovali zaradi tega, ker ne gre v nedeljo k maši, ko pa pri vas vidi, da že nekaj let niste videli cerkve od znotraj. Kako ga morete na primer kaznovati zaradi laži, ko jo pa pri vas sliši vedno na ustih. Kako ga hočete imeti poštenega, ko pa vidi, da sami niste pošteni.

Ko je otroku petnajst let, naj strogost popušča. V teh letih išče že mladenič prijateljev in kdo drugi naj mu bo boljši prijatelj kot oče in mati. Onadva mu naj bosta prijatelja in vodnika, v njih naj ima otrok polno zaupanje. Njima naj potoži, kadar ga bo srce težilo. Iz strogega zapovednika otroških let naj mu postane življenjska vodnika.

Če boste tako vzgajali svoje otroke, boste srečni tako vi, kakor tudi otroci.

S Hrvaškega

Poveljstvo Starčevičeve mladinske organizacije bo priredilo za svoje mlade člane in članice v bližnjih dneh zanimivi izlet na Dunaj. Okrog 100 članov bo šlo na izlet. Hrvaško mladino bodo na Dunaju sprejeli hrvaški delavci in delavke, ki delajo po dunajskih tovarnah.

Preteklo sredo so se vrnil na Slovaško člani Hlinkove garde, ki so preživeli nekaj lepih dni na Hrvaškem v družbi z ustaško mladino.

Na Hrvaškem bodo v kratkem osnovali Hrvaško delavsko zvezo, ki bo delovala v okviru hrvaškega ustaškega osvobodilnega pokreta. Svrha hrvaške delavske zveze bo ta, da bo zagotovila Nezavisni hrvaški državi zveste delavce za doseg in ostvarjenje vseh državnih nalog v skladu z načeli Hrvaškega ustaškega osvobodilnega pokreta.

24 univerzitetnih sluštelj bo v Karlovcu nadomestovalo bolniško strožniško osebo po bolnišnicah in zamenjalo nekatere delavke po tovarnah, da bodo te mogle na zaslužen odmor.

Jutri bo v Varaždinu velika ustaška skupščina, na katero bodo prišli ljudje od blizu in daleč. Na skupščini bodo prišli tudi nekateri odposlanci hrvaške vlade.

50.000 kun je poslal hrvaški športni vodja sarajevski nogometni podzvezi, ki bo denar porabila za podpore revnim nogometnim klubom. Za 25.000 kun pa je državni športni vodja poslal raznih športnih potrebščin, prav tako v omenjeno podzvezo.

V Vinkovcih bodo osnovali mestni muzej. V ta namen je prišel že tja kustos hrvaškega muzeja za umetnost in obrt iz Zagreba. Z otvoritvijo tega muzeja bo mesto dobilo lepo kulturno ustanovo s katero se bo lahko mesto ponahalo.

Vsi zagorski premožniki delajo s polno paro in dajejo na površje velike količine premoga. Najbolj znani od teh rudnikov so: Krapina, Golubovec, Ivanec, Konjščica in Beletinec.

Hrvaško ministristvo za obrt, veleobrt in trgovino je te dni izdalo zakonsko odredbo, po kateri je odzadj prepovedano vsakršno gradbeno delo v zasebne namene.

Literatura 15 narodov

bo zastopana v drugem letniku Slovenčeve knjižnice. — Napete povesti iz vseh plasti ljudskega življenja. Izidejo vsak mesec tri knjige, za naročnike se dve za nagrado. Drugi letnik se začne s 1. oktobrom. — Vsaka knjiga za naročnike le 6 lir — V ak naročnik Slovenčeve knjižnice bo dobil tudi »Slovenec koledar« za ugodnostno ceno.

Karitativni delavec — Majdič Fortunat žrtev komunistične morije

Ljubljana, 26. avgusta.

Ko je največji mislec in pisec F. M. Dostojevski v preroškem videnju napovedal komunistično revolucijo in je videl desetletja naprej vso laž, zlobo in krivico ter nedolžno prelito kri, je nosilec te revolucije prikazal kakor svetopisemske svinje, v katere so se naselili besni, nečisti duhovi, ki jih je Kristus izgnal iz ljudi.

Današnji čas nam je tudi prikazal te revolucionarje in ustvarjalce raja na zemlji v prav tako grozni resničnosti, pokazal nam je ljudi, res obsedene, polne sovraštva in groze.

Oznajajo pravico, svobodo in bratstvo kot temelje novega socialnega reda in narodove bodočnosti, to svoje »poslanstvo« pa izvršujejo z umori rodnihih bratov in z uničevanjem lastnega ljudstva, katerega so že pahnili v toliko nesreč, da ni dovolj izrazov, da bi te morilce in uničevalce lahko prav imenovali.

Partizanske tolpe, ki so prelivalo toliko krvi, kot je še ni teklo pri nas nikoli v zgodovini, so na deželi razpršene. Le tu pa tam se še potikajo morilske tolpe, ki so v najhujši uri zapustile številne zapeljance in jih prepustile usodi. Z dežele prihajajo pretresljive vesti o komunističnih grozodejstvih, zadnje dni že tudi o koncu mnogih

Sonce je naklonjeno ljudem in letini

Ljubljana, 26. avgusta.

Dnevi se že nagibljejo k jeseni in človek bi pričakoval, da bo vreme bolj deževno kot je. Nasprotno pa so zdaj dnevi zelo lepi. Tako toplo je že v dopoldanskih urah, da se mnogi odločijo, da bodo šli v dopoldanskih urah na kopanje ali sončenje. Čeprav pravijo priložnostni kopalci, da je prav za prav kopalna sezona že pri kraju, vendar je vsak dan ob bregovih Ljubljance zelo živo. Posebno prijetno je na ljudskem kopalšču od prulškega mostu do Spice. Kaže, da se bo to kopalšču na splošno priljubilo in številni so že takšni, ki so dan za dnem na njem. Pohvalijo se, kako prijetno je ob teh bregovih, saj je na razpolago lepa voda za plavanje, potem prhe, prostora je pa tudi dovolj za igre.

Že v zgodnjih opoldanskih urah prihajajo sem kopalci, ki hočejo izrabiti še zadnje res lepe sončne dneve. Tudi takšnih je dosti, ki od kosila prilete na to riviero, da za uro ali dve izpostavijo telo soncu, potem pa morajo spet v službo. Najbolj srečni pa so pač tisti, ki imajo službo le v dopoldanskih urah.

Pa ne samo kopalcem je vreme naklonjeno, ampak tudi za polje so zdajšnji sončni dnevi kot nalašč. Zdaj sadje in poljski pridelki krasno zore. Letošnja letina je odlična. Vsega je bilo ob pravem času zadosti: i moče i sonca. Posebno dobro je obrodilo sadje. Dreve se šibi pod težo sadov, tako da morajo biti veje podprte. Sadej je lepo, posebno tam, kjer so se lastniki potrudili in so sadje skropili, da ga ni napadla bolezen. Tem se je skrb bogato poplačala. Pa tudi z drugimi pridelki so kmetovalci zelo zadovoljni. V prav posebnem veselje pa je ljudem, da je krompir dobro obrodil.

Pravilna in praktična kunčnica

Če hočemo negovati domače živali, ne za-dočta le naša volja, kajti za uspešno malo go-spodarstvo je potrebno brez dvoma tudi mnogo znanja in prakse. Zato bo vsa javnost, zlasti pa kuncerejci, z veseljem sprejeli v roke po-učno knjigo, ki jo je pred dnevi izdala Zveza društev »Mali gospodar« za svoje članstvo, pa tudi za vse prijatelje kuncereje. Knjižnica je nedvomno zgovoren znak napredka v tej pa-nogi malega gospodarstva. Njen namen je po-kazati pot k enaki gradnji, obliki in opremi kunčnice. V gospodarskem pogledu ima enotna gradnja kunčnic za kuncereje isti pomen, kot ga ima za čebelarstvo enoten Znidaršev panj.

Najprej prinaša knjiga splošno razpravo, oziroma opis zločljive kunčnice, dalje zelo pre-gledne izvedbe kunčnice brez odtoka, slikane z vseh strani, in še nekaj zelo poučnih slik o kunčnicah. Cena brošure je 14 lir, dobite pa jo lahko v vseh knjigarnah, pa tudi pri Zvezi društev »Mali gospodar«, kakor tudi pri Ze-gozi. Stane le 14 lir in jo priporočamo vsem malim gospodarjem.

partizanskih propagatorjev, ki so si po številnih umorih nad lastnimi brati in nesrečah sami končali življenje.

To je bes podivjancev, to je obup po strašnih njihovih morijah. Vso nesrečo vidijo, pa še niso spregledali.

Včeraj nekaj minut pred pol 1. popoldne je zločinski partizan prišel, oborožen s samokresom, v spremstvu neznane ženske pred gostilno v Rokodskem domu. Načrt je bil določen. Po starem zahrbtnem načinu je morilec povprašal prihajajočega upravitelja Rokodskega doma g. Majdiča Fortunata po njegovi osebi. Ni še mogel od-govoriti, je že padel, zadet s krogli iz morilec-vega samokresa v desno sence in v trebuh. Mo-rilec je potem zbežal.

Hudo ranjenega Majdiča so takoj odpeljali v Leonišče, kjer pa je po hudem trpljenju umrl že ob trideset na pet popoldne.

Pokojni Majdič Fortunat je po rodu iz Moravč. Gimnazijske študije je dovršil na zavodu Sv. Sta-nislava. Bil je vzoren dijak, ki so ga tovariši imeli zelo radi in spoštovali. Že v mladosti je sodeloval pri mladinskih katoliških organizacijah, posebno marljivo pa se je posvetil karitativnemu delu. Več kot deset let je bil med prvimi karitativnimi delavci pri Dobrodelnosti in pri Družbi za varstvo vajencev. Med vajenci in pomočniki je bil zelo priljubljen.

Vse svoje življenje je delal, bil skromen in karitativen delavec, zato pa ga je Bog poplačal z mučenstvom.

Komunisti pa naj vedo, da bo Bog in tudi narod njihov morijo kaznoval v pravem času. Ta čas pa je biluz!

Svojem pokojne žrtve, izrekamo ob bridki izgubi naše iskreno sožalje!

Razdeljevanje mleka

Pokrajinski prehranjevalni zavod sporoča: V svrhu nove organizacije zbiranja in razde-ljevanja mleka se izdajajo nadaljna navodila:

Stranke, ki imajo že knjižice za mleko, pa jih še niso klub pozivu predložile v popravo za tretje četrtletje, naj jih predložijo takoj.

Do mleka so upravičeni po sedanjih predpisih: 1) že po starosti (torej brez zdravniškega spr-čevala):

- a) otroci do 1 leta na 1 liter,
- b) otroci od 1 do 7 leta na 1/2 litra,
- c) otroci od 7 do 10 leta na 3/4 litra,
- d) osebe nad 60 let na 1/2 litra;

2) ženske od začetka 5 meseca nosečnosti na- prej (potrebno le potrdilo zdravnika o nosečnosti) na 1/2 litra.

Vse one stranke, ki so prejemale mleko do sedaj od proizvajalcev onstran žične ovire, kakor tudi one, ki ga prejemale sedaj še od proizvajal-cev tostran žične ovire pa še nimajo knjižic za mleko, jih bodo v Uradu za razdeljevanje mleka, Maistrova ulica 10. če imajo v svoji družini upravičence po gornjih predpisih, in sicer v dneh od 26. do 29. t. m. Knjižice so že napisane in je na njih že označeno, v kateri mlekarni bodo dobivale stranke v bodoče mleko. Knjižica stane 1 liro in naj stranke pripravijo drobiž. Stranke morajo priti po knjižice osebno in zaradi morebitne dopolnitve kartoteke prinesiti s seboj družinski knjižico, rojst-ne liste ali druge dokumente, ki vsebujejo rojstne podatke o družinskih članih in stanovanju družine (živilske nakaznice ne zadostujejo!). Stranke, ki so se od začetka januarja t. l. preselile ali priseli-le v Ljubljano, morajo prinesiti poleg tega s seboj potrdilo anagrafskega urada.

Stranke, ki so upravičene do mleka in bivajo v okoliških občinah ali pa na teritoriju mestne občine ljubljanske onstran žične ovire, bodo dobi-vale mleko neposredno pri proizvajalcih, ki jih določa Pokrajinski prehranjevalni zavod. Stranke občine Rudnik, bivajoče tostran žične ovire, bodo dobivale mleko v pristojni mlekarni.

Glede kvalitete mleka je že uvedena stalna in stroga kontrola, tako pri proizvajalcih kakor tudi po vseh mestnih mlekarnah, ki prejemajo mleko.

Gg. zdravnike naprošamo, da predpisujejo mle-ko do nadaljnjega le v najnujnejših in neodložljivih primerih bolezni. Za nakazovanje mleka bolnikom bo namreč v kratkem uveden nov postopek in bo do izdanih novih obrazci. Zato naj si stranke ne po-vzročajo nepotrebnih stroškov.

Urad za razdeljevanje mleka v Maistrovi ulici 10., posluša za stranke do nadaljnjega ves dan, to je od 8 do pol 13. in od 16 do pol 19. Opozarjamo vse, da dobe na odseku za mleko v Gosposki uli-ci 12, informacije samo proizvajalci oziroma last-niki krav in samo one stranke, ki bivajo na teri-toriju mestne občine ljubljanske onstran žične ovire.

Prosimo vse, naj se točno ravno po gornjih predpisih in opozarjamo tako proizvajalce kakor stranke ponovno, da je prevzem in oddaja mleka čez žično oviro prepovedan in kazniv.

je, na moje veliko začudenje, mirno obr-nil k Markhamu ter spregovoril kot po svoji stari navadi z zategnjenim glasom:

»Uslišal bom tvojo prošnjo. Stvari niso kar nič po mojem okusu. Toda vprašanje se mi je zdelo zanimivo: Predstavlja prav iste težave kot spori glede Concert Champêtreja, to se pravi spori, komu je to slovito sliko treba pripisovati.«

Markham si je vzel cigaro iz ust in je bil kar v neki negotovosti. Niti malo namreč ni mislil, da bo njegov prijatelj tako resno vzel njegov poziv, niti ni te-daj mislil, da bo to dejstvo popolnoma spremenilo zgodbo o newyorški policiji.

»Kako nameravaš nadaljevati?« je vprašal.

Vance je naredil malomarno kretnjo in dejal:

»Kot Napoleon. je m'engage, et puis je vois. Moraš pa mu dati besedo, da mi boš po svojih močeh pomagal, in da se boš držal vsakega pretirane ugovarjanja pri mojem potovanju.«

Markham je stisnil ustnice. Bilo je vi-deti, da koleba. Brž nato pa se je do-brodušno nasmešnil, kot da stvar pri vsem tem ne bi smela imeti resnih po-sledic.

* Po mnogih letih so o sloviti sliki Concert Champêtre, ki jo imajo spravlje-no v Louvreju, uradno priznali, da jo je naredil Tizian. Vance pa je pre-pričal ravnatelja Lepelletiera, da je to Georgionejeva slika in posledica tega je bila, da zdaj sliko na splošno pripisu-jejo temu slikarju.

rilec na nekatere težave, je pripomnil Markham.

»Ta misel na korist in dobiček je ta-ko neumna, joj, da se skoraj res ni mo-gelce sprijazniti z njo. Kakor, da smrt kogar koli ne bi vedno prinesla koristi številnim drugim. Če umorite kakega slovite

Polhi imajo letos raj

Ljubljana, 25. avgusta.

Naši dolenski, ribniški in kočevski gozdovi so že od nekdaj povezani z nekakšno romantično. Če pogledamo samo v našo literaturo, v Jurčičeve spise, pa najdemo v njih polno romantičnih dogodkov, ki jih opisuje naš slovenski romantik.

Letos je bukev, to blagoslovljeno poljsko drevo, spet obrodilo žir. Saj žir pozna danes vsakdo, celo meščan, ki se nikoli ni zanimal za poljsko romantiko, pa poljski lov, četudi je prihajalo na Kočevsko zadnja leta vedno več polharjev, katere so zvalili v medvedove gozdove nagačivi Ribničani, ki so uživali, kako so se razni mestni polharji vneli v lov, ki jim je bil všeč.

Žir so v naših krajih že od nekdaj uporabljali za prešičjo piščo. Bukve dobro obrodijo vsako četrto leto, boljši sad pa daje bukev pravzaprav šele po osmih letih, najboljšega pa vsakih 16 in celo 32 let. Tako mi je vsaj dejal star gorenjevaški polhar, ki da je dal iz kože že na tisoče polhov.

Najboljši bukovski gozdovi, oziroma najboljši gozdovi za polharje so okrog Logatec, Vrhnike, Cerknice, Loža, v Strugah, v Mali in Veliki gorici na Kočevskem.

Lov na polhe je pravzaprav nekakšna slovenska specialiteta. Love jih sicer tudi v drugih deželah, toda ne v takšni meri kot pri nas. Starejši Ribničani, pa tudi mladina iz Ribniške doline ti pove poljskih zgod, da ne moreš niti vsega verjeti. V vsem je zares mnogo, mnogo romantike.

Najbolj primeren čas za lov na polhe je pri nas prva polovica oktobra. Love na jih tudi že prej. Meseca septembra vlovite skoro same mladice, ki niso tako »skušeni« kot starine, in kar ležejo v šklopke, kakor imenujejo majhne pasti, ki jih pritrdijo na dolge, ozke drogove, obesajo

polharji med bukovke veje, ker jih vabi v past vabljivi žir, namazan večkrat celo z oljem. Prave pasti so večje. Te nastavlja polharji pred drevesne dupline, kjer polharji slutijo poljske gnezdo. V šklop se ujame en polh, v past pa »ogostijo« dva ali celo več. Za vabo so najboljši gnile hrustke, noškoplene s kauljo brinovca oja.

Zadnja leta je bilo v naših gozdovih malo polhov, zato tudi polharji niso imeli mnogo dela. Stari polharji, pa tudi za la »ov navdušeni« mladina je sicer v za polhe neblagoslovljenih letih morala uloviti vsaj nekaj polhov, vsaj za »mušter«, da se tradicija ne prelomi, vendar večjih množin jih zadnja leta niso ulovili, ker tudi žir ni obrodil. Precej polhov je pred leti ugnela neka poljska bolezen. Letos na je bukev spet obrodila, žira je dovolj, prav tako bogato so obloženi tudi drugi gozdni sadeži, kakor lešniki, drenulje, medvedje bruske, sploh vse, s čimer se polhi radi sladkajo.

Lov na polhe je najbolj romantičen zaradi tega, ker jih love ponoči. Stari polharji ti pripovedujejo o romantičnih nočeh, ki so si na »polje« da bi jih poslušal cele noči, kot so oni prebili cele noči na lovu za to živalco.

Poljske meso je okusno

Od polha ima polhar troje: krzno, mast in meso. Krzno je bilo nekdaj že v izredni ceni, sedanje modne revije pa so polne jesenskih in zimskih modnih plaščev s krzni, zato bodo sedaj gotovo še dražje. Po naši deželi in tudi drugod že poznajo značilne, lepe in zelo tople čepice, ki so znane slovensko pokrivalo.

V današnjih časih bi vsem prav prišlo tudi poljske meso, ki je, dobro pripravljeno, prav okusno. Vsak seveda polha ne prenese, tako so vsaj nekoč menili.

Poljsko mast so kmetje do sedaj uporabljali bolj kot zdravilo, sedaj pa bi morda služila tudi kot zabela. Primerno pripravljena z raznimi dišavami izgubi poljska mast tudi svoj okus in vonj po gozdu in divjačini.

Zato bodo tudi letos polharji, saj zna mladina tudi pridno loviti. Tudi tak lov se bo izplačal.

Struški polhar pripoveduje

Po poslušamo še struškega študenta, kaj nam pripoveduje o poljšem lovu v Strugah. Danes pravih polharjev sploh ni več, ker je velika poljska kuga pred desetletji neusmiljeno razredčila poljši zarod po naših dolenskih gozdovih. Od takrat si niso več pomagali in si najbrž, žal, tudi nikoli več ne bodo, zlasti še, ker so zadnje čase močno izsekavali gozdove. Polhu pa to ne prija. Hoče imeti gozd nedotaknjen, kjer se sprehača kot neomejen gospod, ne pa prilpenec. Ali še pred dobrimi dvajsetimi leti jih je bilo na stotisoče. Ponekod so se tako razmnožili, da so se zaklatili prav do vaških naselij in jeseni zdrobili cele sadovnjake še nezrelega sadja. Seveda jih je kmet zato uničeval in preganjal, hkrati si pa zaslužil prav čedne denarce.

Lov na polhe se začne septembra meseca in traja prav do zime, tudi še po snegu jih včasih lovijo. Ali ko zapade sneg si upajo iz poljske le še stari mandeljci, ki jih boš pa le težko premočil, da bi ugriznili v nastavljen žolod, hrustko ali lešnik, čeprav se tako vabljivo namažeš sad s prijetno dišečimi klinčki ali čebulo, če nimaš drugega na razpolago. (Pri čebuli moraš biti previden, če jo natreš preveč, se začne polhu kihati in beži v stran). Če ti je pa sreča mila, se boš čudil, ko boš jemal iz luknjice sivorjavega spaka, nič več ni namreč podobno oni krasni elegantni živalci, ki se je pred dvema mesecema tako lahko podila po bukovju, zlasti stari polhi se tako zdebili, da postanejo bolj široki kot dolgi in imajo pod kožo po dva prsta debelo plast rumene masti, iz katere delajo znano polhovico, ki je še danes zelo cenjena med domačimi zdravili.

Moraš pa imeti tudi za ta lov mnogo izkušenj — ti kot začetnik dvomim, da se boš vračal zjutraj domov s 50 do 60 živalicami v nahrbtniku, kot so se polharji v dobrih starih časih. Pa tudi ni čudno, saj so imeli nekateri polharji stalno nastavljenih v gozdu tudi do dve sto polhovih škafelji, iz katerih so samo pobirali ujetе živalice. Stari polhar takoj vidi, na katero vejo mora postaviti škafelj, da jo nočni gost ne bo zgrešil na svojih sprehodih. Polharji pripovedujejo, da so bile na kakšni stoletni buki take stave, da so celo poljsko sezono pustili na enem drevesu tudi po več škafelji in nobeno jutro niso našli praznih. Danes se to sliši le še kot pravljica. Polharji so si lovišča že vnaprej razdelili. Ako je koga slučajno zanesla pot v področje drugega lovca, se na misel mu ni prišlo, da bi pobral polhe in pasti drugemu. V tem oziru so bili naši polharji možaki.

Da, kmečko življenje ni ravno zabavno, ima pa idilične čase, ki odtehtajo marsikako mestno zabavo in ena teh je ravno lov na polhe. Spominjam se, da mi je bilo jeseni začetkom septembra vedno težko vračati se v šole prav zato, ker se nisem mogel udeleževati teh nočnih lovov. Si moreš sploh predstavljati še kaj lepšega,

Il primo che passa pensa ...

Prvi mimoidoči misli ...

che anche per te, il miglior affare è quello di rischiare 12 Lire per vincere qualche milione. Compera un biglietto oggi stesso.

da je tudi za tebe najboljši posel tvegati 12 lir, da dobiš kak milijon. Se danes si kupi srečko.

REGALA MILIONI
a chi acquista un biglietto per L. 12—
DARUJE MILIUNE
tistemu, ki kupi srečko za Lir 12—

Zdravnik gre križem svet

V. HEISER

79

Potniki, ki prihajajo z azijskih obal, so že čisto opazili, da se rastlinske in živalske vrste čedalje bolj redčijo, kadar so na potu proti Vzhodu. Jasnje je, da so bila južnomorska otočja — podobno kakor Avstralija — ločena od celine, še preden so se sesalci razvili. Pravič, ki ga danes najdemo domala povsod, je prišel sem po zaslugi kapitana Cooka. Na Fidžijih ne najdeš stenice, termitov, pijavk, kač in krokodilov. Pač pa naletiš na nekaj vrst gladalcev. Med temi je neki podganji rod, ki je z glodanjem sladkornega trsa delal tolikšno škodo po naših »Colonial Sugar Refining Company«, družbe za čiščenje sladkorja, da so morali iz Indije pripeljati posebne podlasice, ki so se lotile dela. Ta živalica pa, ki je v svoji domovini namajna in v njej vred jele gorčice loviti pišče. Potem pa so pripeljali sem kaj mnogovrstne bratrance kosa, da se je spravil nad škodljivce po nasadih sladkornega trsa in danes njegovo skupino in stalno pivkanje čuješ na vsakem koncu dežele.

Otočje Fidži je v zadnjih letih izusilo mnogo gospodarskih nesreč.

Navzlic temu pa je vlada še naprej potrošila kakih dvanajst odstotkov svojih celotnih dohodkov za zdravljenje in zaščito pred boleznimi. Gojenje sladkornega trsa zahteva stalno in enolično delo, za katero so bili Fidžijanci, ki bežijo pred trajno zaposlitvijo, kaj malo pripravljeni. Lastniki nasadov so se prepirali, da bodo morali najeti delavce plemena Tamila, čeprav je njihova delovna sposobnost mnogo slabša kakor fidžijanska, če naj bi jim pridelovanje vrlo izdatnejše dobičke. Prvi uspeh na novo naseljenih Tamilov je bil ta, da je zdravstveno vprašanje prišlo do polne veljave. Lastniki nasadov pa niso mogli ugovarjati proti zdravstvenim ukrepom, ker je bila vlada močnejša in ker so se bali, da bodo ob delavce, s katerimi so sklenili pogodbe.

Le malo Tamilov, ki so prišli na delo v nasade, se danes vrača v Indijo. Na fidžijanskem otočju so dobro živeli, vrh tega pa je bila pot domov tako dolga! Potem ko jim je najemniška doba potekla, jim je družba podeljevala majhna zemljišča, kjer so si lahko sadili in gojili sladkorni trs. Danes je polovica prebivalstva na Fidžijih tamilskega rodu.

Ko sem te Indije na Fidžijih prvič videl l. 1916, so živeli v bednih kočah

in zamazanih vaseh. Zdelo se je, da si niso želeli izboljšanja v življenjskih prilikah. L. 1934 me je močno zanimalo, do kakšnih sprememb je prišlo v enem pokolenju. Vse se je neskončno razlikovalo od življenjskih pogojev, ki še danes vladajo v Indiji. Tamilci so opustili marsikake verske predsodeke in velik del njihovih šeg, ki so jih narokovale razredne razlike, so kratkoma odpravili. Nedavno se je med starimi Indijci in pobožnjakari zbudilo gibanje, po katerem so hoteli mladino spet spraviti na pota prednikov, a niso imeli s tem nobenega uspeha. Bili so srečni, kjer in kakor so živeli.

Iz pobegeta, zavrženega, vdanega in mrtvega ljudstva, ki je izgubilo vsako zanimanje celo za igre, so se spremenili v zdrav. živahen rod, ki se je vnel za sport in bil umsko toliko bistre ter prebujen, da si je priboril šole in svobodne volitve. Redili so tudi krasno živino in obdelovali bogata polja ter si gradili po lastni pobudi imenitnejše stanovanjske hiše, od katerih je vsaka imela odlično in značno urejeno stranišče. O njih se je kmalu raznesel glas, da so štedljivi in delavni, ki jim je šel po vsej pravici.

Do tega preroda je prišlo po skupnem boju proti živim nitkam. Kaj podobnega se v vsej zgodovini gotovo še ni bilo pripetilo. Končno so se Tamilci nasmehnili.

Z nauki o zaščiti proti živim nitkam smo počevali vsa ljudstva Južnega morja, da si lahko vsi ohranijo krepko in zdrava telesa. — A ker je bila

otočani cenili kot neogibno, so vbrizgali z neo-salvarsanom imeli čudežen vpliv na njih srca, čeprav so se zdravljenja spocetka bali, češ da bi morda »na-lezli kakakega zlac. Mnogim otrokom je bila vsaka zdrava otroška in kipeča razposajenost popolnoma tuja, čeprav je to že temeljna pravica detinskih let. Nekateri otroci so ob palici skakali okrog po petah zaradi ran, ki so jih imeli na prstih; ali pa so morali hoditi po prstih, ker so imeli ogojene pete. Drugi spet sploh niso mogli hoditi, marveč so se sedle vlekli po tleh. Tedaj sem občutil ves ponos in vse veselje, da sem zdravnik, ko sem videl ozdravljenja med otroki Južnega morja, ki jim je naša umetnost vrnila zopet mladost ter jih ponovno spravila na noge, da so znova živeli, tekali ter se igrali.

Druga velika šiba, ki je mučila prebivalce po avstralskih morjih, je bila tako imenovana »elefantiasis«. — Patrick Manson, škotski zdravnik iz Amoye, je l. 1879 na sijajen način odkril črvička povzročitelja te bolezni, ki ga neki komar prenaša z enega človeka na drugega.

Ko sem z dr. Lambertom hodil po fidžijanskih in samoanski vaseh, sva večkrat spala po domačinskih kočah. Čeprav sva imela s seboj mreže, so me besni komarji, ki so vršali okrog v gostih rojih, pogosto pikali. Ker je polovica ljudi okrog mene trpela za to »elefantiasis«, sem imel prav nerodne občutke, saj se je kateri od komarjev, ki so me pikali, pred kratkim še lahko

Izšel je roman „Ljubezni ki rešuje“

Baronesse Orczy-ve

Dve knjigi po 5 lir. — Roman je poln napetih doživetij in vroče ljubezni! Naročajte II. letnik »Slovenčeve knjižnice« dokler je še čas!

Ljubljana

Obvestila

Danes, sredo, 26. avgusta: Ceferin, p. Četrtek, 27. avgusta: Jožef Kalas.

Koledar

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik Marijin trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska c. 10. Bohinec ded., Cesta 29. oktobra 31.

Na šoli Glasbene Matice se poučujejo poleg petja, klavirja in violine, vsi orkestralni instrumenti in teoretični predmeti. Pouk je razdeljen na 10 razredov in 4 stopnje. Prva stopnja pripravnica obsega 1. in 2. razred, nižja šola 3., 4., 5. in 6. razred, srednja šola 7. in 8. razred ter višja šola 9. in 10. razred. Te stopnje veljajo za klavir in violino, medtem ko ima pouk čela le 8. razredov in pouk ostalih instrumentov po 6. razred. Vse pouk je urejen tako, kakor na Državni srednji glasbeni šoli, kamor je mogoče vstop po končani nižji šoli Glasbene Matice. Na zavodu so vpeljani kontrolni in prestopni izpiti in za prestop iz nižje v višjo stopnjo, odnosno razred je potreben vedno komisionelen izpit. Vpisovanje v šolo Glasbene Matice za novo šolsko leto se bo vršilo od 1. do 4. septembra dneвно od 9. do 12. in od 15. do 17. v pisarni Glasbene Matice, Vegova ulica 7. Vse ostale podrobnosti so na razglasni deski v veži zavoda.

V počaščenje spomina pokojne gospe Zelnjane Jerice, je darovala gospa Štular Nežka 100 lir za Vincencijevo konferenco »Bežigrad«. Bog plačaj!

Ljubljansko gledališče

Drama:

Sreda, 26. avg., ob 17: »Kovarnost in ljubezen«. Izven. Znižane cene od 10 lir navzdol. Sobota, 29. avgusta ob 17.30: »Vdova Rošlinak«. Izven. Znižane cene od 10 lir navzdol.

Nedelja, 30. avgusta ob 14: »Poročno darilo«. Izven. Znižane cene od 12 lir navzdol. — Ob 17.30: »Kralj na Betajnovci«. Izven. Znižane cene od 10 lir navzdol.

Genik za zelenjavo sadje in št. 26

veljaven od 26. avgusta 1942-XX.

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino določa na podlagi svoje naredbe št. 17 z dne 19. maja 1941-XIX naslednje cene v prodaji pri proizvajalcu ter pri trgovcu na debelo in drobno. Cene, ki so maksimalne, določajo v kategorični obliki mejo, za katero se morajo cene dejansko gibati pri kmetu oziroma pri trgovcih. Iz tega sledi, da je pač mogoče prodajati ceneje, nikakor pa ne dražje kakor po odrejeni ceni. (Prve številke pomenijo cene v kilogramih na debelo, druge pa cene na drobno.) Česen 7,05, 8,05 lir; rdeča pesa 2,85, 3,45; rdeči korenček očičen 3,50, 4,30; zelje (glave) 3,15, 3,75; kumare 2,45, 3,25; čebula 1,60, 2,—; fižol stročji 4,20, 5,—; solata glavna 3,30, 3,70; paprika zelena 4,10, 5,30; paradiznik 1,80, 2,30; špinata 3,30, 4,30; zelena 4,10, 5,10; bučke 2,85, 3,56; marelice 3,35, 6,15; pomaranče 7,50, 9,—; fige sveže 5,60, 6,60; limone la. (15 cm obsega) 3,80, 4,85; komad 0,50; jabolka la. (Zlata parmena) 5,40, 6,20; hruške la. 4,85, 5,70; hruške IIa. 4,—, 4,60; breskve la. 5,40, 6,40; breskve IIa. 5,—, 5,70; slive in češplje la. 4,30, 5,—.

Opombe: 1. Prva vrsta: zelenjava in sadje mora biti zdravo, sposobno za prevoz. Izločajo se pridelki, ki so izobčileni, poškodovani, nagniti ali nezadostno sočnati.

2. Pri označbi cen je pristaviti tudi vrsto blaga po kakovosti. Trgovci na debelo morajo izročiti kupcem račun z označbo blaga, vrste in enotne cene ter morajo tudi kupci na zahtevo izdati tak račun.

3. Ta cenik mora biti izvešen v prodajnih prostorih na dobro vidnem mestu in velja le za uvoženo blago. Razume se brez tare.

4. Za domačo zelenjavo in sadje v Ljubljani v trgovini na drobno pa veljajo najvišje cene tedenskega mestnega tržnega cenika.

5. Okrajna načelstva lahko določijo še nižje cene od zgoraj navedenih, vsako zvišanje pa mora biti predhodno odobreno od Visokega komisariata.

6. Kršitelji tega cenika se kaznujejo po uredbi št. 8, Služb. list št. 8 od 28. januarja 1942-XX in ostalih zakonitih predpisih.

Nova pota v bojih proti kužnim boleznim

Klicam kužnih boleznih že zdaj ni bilo lahko, poslej pa jim bo še težje

Pred osmimi leti se je profesorju Domagku v Elberfeldu posrečilo, da je odkril novo vrsto zdravil, ki jih imenujemo s skupnim imenom »sulfonamidi«. To so kemične spojine, iz katerih so dobili vedno nove in zboljšane vrste sredstev, z doslej nesluteno uspešno zdravilno močjo pri pljučnici, kužni otitidi, tifli, gonoreji in proti drugim nalezljivim boleznim, ki so jih zakrivila tako imenovani »koki«. S temi sredstvi se je znanstvenikom posrečilo, da so umrljivost pri nekaterih boleznih znatno skrčili, pri drugih pa omejili dobo zdravljenja na prav kratak čas. Zlasti v vojni so že tisočim rešili življenje, drugim tisočim pa naglo vrnili zdravje. Od kod tem barvilom podobnim zdravilom tolikšna moč, je bilo doslej še nepojasnjeno.

Obširne raziskave so prinesle novo luč

Zdaj pa so čisto nepričakovano odkrili vso skrivnost. V Kaiser Wilhelm Institutu v Heidelbergu so se v poslednjih letih bavili z obširnimi raziskavanji, ki so podala ne samo pravo sodbo o sulfonamidih, marveč bodo sploh odločilno preokrenili boj proti kužnim boleznim.

Tudi bakterijam so potrebni vitamini

Profesor dr. Richard Kuhn je o vsej stvari dal nekaj pojasnil za javnost:

Vsak kmet in vsaka mlekarica ve, da se mleko nekaterih krav ne da rabiti za izdelovanje trdega sira. Ta uganka ni seveda zanemarljiva, temveč tudi organsko kemijo, ki pri sedanjem znanju o vitaminih ter kvasnicah lahko vedno domneva, da gre za kake izredne pojave. Da bi torej pojasnili vprašanje, so napravili dva obsežna poskusa, enega na kmetijski visoki šoli v Weihenstephanu, drugega pa na heidelberskem Kaiser Wilhelm Institutu za medicinske raziskave. Pri teh so skušali dognati, če morda v takem mleku ne manjka kakih tvornih snovi za izdelovanje trdega sira. Raziskave so res prinesle na dan nov vitamin, ki so ga krstili za vitamin H in ki je za sirove bakterije življenjsko važen. Ta vitamin pa je za kemijo vendarle star znanec, ki so mu poprej dali zapleteno ime: Para-Aminobenzo-kislina. Torej tudi bakterije ne morejo živeti in se razmnožiti brez vitaminov!

Da bi prišli stvari čisto do dna, so potem še raziskovali, kateri bakteriji bi bili tisti, ki jim je vitamin H življenjsko potreben in katere

vitamine še potrebujejo za svoj dober razcvet. Našli so kar 26 kemičnih snovi, med temi več tako imenovanih Amino-kislin ter celo vrsto vitaminov, brez katerih bacili ne morejo živeti.

Torej jim bo treba odtegniti življenjsko važne vitamine

Drugo presenečenje teh preiskav, ki pa njene velike veljave danes še ne utegnemo preценiti, pa je bilo ozko kemično sorodstvo med sulfonamidi in vitaminom H. Razni »koki«, kakor streptokoki, pnevmokoki, meningokoki itd. (razni povzročitelji kužnih boleznih) imajo za svojo rast prav tako potrebo po vitaminu H. Če torej bolnik zaužije večje količine sulfonamida v obliki tablet, se porazdeli po telesu ter izpodriva vitamin H ter se vgnezdijo pri bakterijah na njegovo mesto. Kemična sorodnost pa še ne pomeni enakost v učinku. To kaj kmalu izkusijo bakterije sami. Kmalu jim namreč za življenje primanjkuje vitaminov, ne morejo več rasti ter se razploditi, v svojem udejstvovanju so močno oslabljeni, tako da jih telo zdaj zlahka premaga. S tem je bila skrivnost novih kemičnih zdravil po marljivih kemičnih raziskavah pojasnjena.

Odpirla se je pot, po kateri bo medicinska znanost zdaj načrtno stopala

S tem se pa odkrivajo — tako zaključuje prof. Kuhn — nova pota za bodoče pobijanje kužnih boleznih. Pred nekaj leti je bila najdba kaknega specifičnega zdravila, to se pravi sredstva za pobijanje prav določene bolezni, povečini kar slučajna; zdaj se pa je končno odpirla pot, po kateri bo medicinska znanost stopala čisto načrtno in v varnim ter zavestnim korakom. Ker je možno bakterije gojiti s kemično čistimi snovmi brez posebnih hranilnih tekočin, se da ugotoviti, kateri vitamini so za razne povzročitelje kužnih boleznih življenjsko važni, s tem, da jim pri opazovanju dovajajo ali odtegujejo določene kemične snovi. Potem pa se dajo prav lahko poiskati kemično sorodne snovi, ki ta vitamin lahko nadomestijo, a na bakterije pospeševalno ne vplivajo.

Tako bo v nekaj letih možno tudi proti tem bakterijam najti naglo učinkujoče specifično zdravilo, ki jih je zdaj težko dobiti.

Napočila je torej nova doba v pobijanju kužnih boleznih, ki obeta, da bo trpinčenemu človeštvu vendarle prinesla prava lajšila.

Nova Gvineja in njene zanimivosti

Drugi največji otok na svetu, ki meri toliko ko Švedska in Norveška skupaj

Nova Gvineja je drugi največji otok na svetu. V mirnem času je imel okoli milijon domačinov in nad 5000 belcev. Površina tega otoka je enak skupni površini Švedske in Norveške. Otokova notranjost še vedno ni preiskana, kljub temu, da je tamkajšnje zlato privlačilo mnogo pustolovcev. Nova Gvineja se razteza proti severu vse do ravnika, proti severovzhodu pa je dolga 2500 km in je na Torresovem potu oddaljena le 150 km od Avstralije.

Na severnem delu otoka se vlečejo bogati kordiljeri, katerih vrhovi se vzpenjajo tudi do 1500 m visoko. Severno obrežje je zaradi tega zelo strmo, medtem ko je južno po večini sama ravnina, pokrita z naplavljenjo zemljo in pragozdovi. Posebno krasoto dajejo Novi Gvineji številni naravni svetilniki ognjeniških otokov, ki ležijo pred severnim obrežjem. Njihov rdeči sijaj se vidi čez morje na kilometre daleč. Da te sile v notranjosti še danes delujejo, je najboljši dokaz strahovit potres, ki je leta 1937. popolnoma uničil mesto Rabaul, kakor tudi še sedaj delujoči ognjeniki, vroči izviri in večkratni morski potresi.

Ognjeniki, pragozdovi in — ljudjožrci

Ognjeniški otoki in koralni grebeni oklepajo Novo Gvinejo tako gosto, da je velikim ladjam težko priti do samega obrežja. Nova Gvineja ima zelo malo dobrih pristanišč, od katerih je izvezeta luka Rabaul, ki je eno najboljših in najlepših mest za sidrišče na vsem otoku. Ognjeniška tla in bogate padavine so dale otoku goste pragozdove, ki se razširjajo od obrežja pa do najvišjih vrhuncov. V teh pragozdovih raste divji sladkorni trs, bambus, različne palme in dragocen tropski les. V gozdarstvu pa

so bile najvažnejše kokosove in sagove palme. Med domačini moramo razlikovati predvsem prvotne domačine Papuance (ki sedaj izumirajo) od poznejše naseljenih Melanezijcev. Ime Papua izhaja iz malajskega in pomeni »kordilječek«. Višji in vitkejši so Melanezijci, ki so svetločrni. Na licih imajo značilne grde vrise. Na licih se jim izraža pretkanost in nezaupljivost.

Vse do tega stoletja je bilo ljudjožrstvo na Novi Gvineji običajno, pa tudi danes se še dogajajo taki primeri. Oblika domačinov je samo pregrinjalo, ki ga nosijo preko pleč in okoli pasu. Nosijo različne vrste nakitov kaor zobe morskih psov in školjke. Veliko vlogo igrajo pri njih tudi pesne krinke. Hiše na otokih kakor tudi njihovo orožje je polno umetniške zamisli. Posebno orožje ter ročaje lepo izrezljujejo.

Zemlja cesarja Viljema je postala prvega aprila 1899 nemška kolonija. Celo Britanci, ki so si prisvojili to kolonijo, so pohvalili nemško delo, zlasti številne gradnje na otoku. Avstralci so zemljo spet zapustili in jo izžrpali.

Prekletstvo bogastva, ki gre iz rok v roko

Že leta 1902. so odkrili nemški raziskovalci večja najdišča zlata. Nemški guverner je odredil, da se vse to ne objavi, ker se je bal, da bi vest lahko privabila semkaj pustolovce vsega sveta, ki bi motili njihovo delo. Ko so leta 1919. Avstralci prevzeli mandat in našli najdišča zlata, se vsega tega niso bali, če pa se je bala nemška uprava. Zlato je bila vodilna misel avstralske delavnosti na tem otoku. Skozi neprehodne in z malarijo okužene kraje ter skozi pragozdove, kjer so po dupleh v zasedi čakali domačini s trupenimi sulicami, so iskalec zlata

najmanj slutil, bo spet sklical pred šestimi leti prekinjeno sejo in dal izgotoviti darilne listine.

Obstal je in počakal na poštno kočijo. Ko pa je bila tik zraven njega, je zaklical:

»Stoj, stoj! Je v vozu še kaj prostora?«

»Seveda, prostora je zadosti!« je odgovoril postiljon na ves glas. »Toda ne za potepuho!«

Poštna kočija je mirno drdrala naprej, šele gori na hričku se je ustavila. Ko pa je tudi Schagerstroem dospel tja gori, je postiljon snel čepico in rekel:

»Kočija trdi, da je po glasu spoznal gospoda industrijca Schagerstroema.«

»Zares, jaz sem!«

»Prosim vstopite in vzemite si prostor. Le dve dami sta v vozu.«

2.

Kako neprijetno je za postarane ljudi, ki se radi sklicujejo na svojo čast in dostojanstvo, če morajo priznati, da so prisluškovali v jedilnici in brskati po peči za zvrženimi pisli, to bo lahko presodil pač vsakdo, ki ima v sebi le iskro razuma. Zavoljo tega se tudi ne sme začuditi, da prošt in njegova žena nista o svojem odkritju Karlini črhnila niti besede.

Po drugi strani, čeravno nista hotela z ničemer namigniti na svoje vohunjenje, pa nista hotela dopustiti misli, da bi mladenko še vnaprej pustila sedeti pri delu, ki je bilo zanje tako težavno. Komaj se je voz gospe polkovnikove Ekenstedt odmaknil z dvorišča, že je gospa Regina pomolila glavo h Karlini.

»Veš kaj, moja ljuba,« je rekla in pri tem ji je ves obraz sijal od dobrodušnosti. »Ko sem videla gospo polkovnikovo, ko se je odpeljala od tukaj, mi je šinila v glavo dobra misel. Ali ne bi bil užitek, če bi midve ob lepem vremenu naredili kratko potovanje?« Moja sestra v Oerebro je zelo stara in je že več kot leto dni nisem

OGLARJEV SIN

POGORSKA PRAVLJICA

SPISAL JOŽE TOMAŽIČ
RISAL JOŽE BERANEK

53.

Medvešček zgrabi meč. V tem trenutku pa se prebudi troglavi zmaj in že se vali proti njima. Strašne so bile zmajeve glave; v gobcih kot nož ostri zobje, skozi nozdrvi so puhali goreči plameni skozi ognjen dim, a iz oči so žareli bliski, da je bilo svetleje kot na soncu.

Medvešček pa se vsega tega ni ustrašil; zamahnil je z mečem ter zmaju pri priči odsekal vse tri glave.

54.

Kraljeva hčerka ga je vsa srečna objela.

»Mene si že rešil, a v tej drugi sobi je ujeta moja sestra! Njo straži zmaj s peterimi glavami. In strašnejši je!«

Prinesla mu je prelepo kupo vina, rekoč:

»Tole zdravilno vino popij, da mu boš kost! Če jo rešiš, te moj kraljevi oče bogato odaril!«

kljub temu prodrli globoko v notranjost pragozda.

Kmalu za njimi pa so prispeli na otok Amerikanci s stroji iz različnih krajev Združenih držav. Sedaj štejejo zlata polja Morobe med najbogatejša polja na svetu. Zadnja leta je znašala vrednost izvoženega zlata okoli 2 milijona funtov šterlingov letno. Dobljeno zlato pa je tehtalo letno 12.000 kg. Posledica te zlate mrzlice je bila ta, da je Avstralija popolnoma zamenjala upravo in izgradnjo mandatskega področja. Posebno pomembne pa so zadnje številke o trgovini na Novi Gvineji, iz katerih se vidi, da je bil uvoz leta 1938. mnogo večji kakor pa izvoz. V glavnem so iz Nove Gvineje izvozili zlato, baker, les in bisere.

To je zemlja, na kateri se sedaj bije boj med Japonsko in zavezniki.

Človeški las nosi težo 180 gramov

Lasje na naših glavah niso samo preštet, temveč kakor je znanost nedavno odkrila, tudi presneto trdni. Meritve pa so še dokazale, da je trdnost in raztegljivost človeškega lasu prav različna. V splošnem so temni lasje odpornejši od svetlih. Najmanj trdni so zlatorumeni lasje,

plavkasti lasje so že krepkejši, kostanjevi že trajnejši, črn las pa se utrga šele, če ga obtežimo za 150—180 gramov. Nitke ali vrvi iz človeških las so torej silno trdne. Po vsem tem imajo črnolasci najbolj trdni, plavalasci pa najkrehkejši glavni okras.

Seveda se je znanost vrh tega lotila še sitnega posla, da nam je prešla lasje. Pri tem je dognala kot povprečno število las pri odraslem človeku 80.000. Zanimivo pa je pri tem, da je tudi ugotovila, da je barva las v nekem razmerju z njihovim številom. Podatki o gostoti lasišča pa omahujejo. Nekateri trdijo, da ima človek na enem kvadratnem centimetru 170 las, drugi pa so se odločili za nižje število.

Drži pa, da imajo plavalasci največ las, za njimi pridejo kostanjevi, nazadnje šele črnolasci. Najmanjše število las imajo rdečelasci. Malo je znano, da lasje hitro rastejo in da tudi novi pogankji razmeroma hitro poženejo, saj bi sicer človek že po običajnem izpadanju las moral biti v kratkem času plešast. Mladi ljudje izgubljajo dnevno približno 30 do 100 las, v srednji starosti povprečno 90, v pravi starosti pa čez 100. Las ima kratko življenje, saj izpade že po prvem do četrtega leta. Torej jih morajo stalno nadomeščati novi. Medtem ko živali menjajo lase ob določenih dobah, se pri človeku stalno izmenjavajo.

SELMA LAGERLOEF:

NA RAZPOTJIH SRCA

ROMAN

Čemu naj bi se potem voziral okrog in ljudi zavajal v skušnjave? Zakaj ne bi razdal posestev? Nezasišena sreča ga je zasledovala, odkar je prevzel dediščino. Njegovo bogastvo se je skoro podvojilo. In prav to je bil novi razlog, zaradi katerega je hotel vreči raz sebe to breme.

In potem še eno! Na ta način bi morebiti tudi ušel novi poroki. Gospodična Karolina Loewenskoeld bi prav gotovo ne hotela stopiti v zakon z revnim moškim.

Taval je po temi dalje, večkrat padel na tla, obstal za trenutek tih in prav tako mu je bilo težko prebiti se v prostranem gozdu skozi grmovje in vejevje, kakor najti v svoji notranjščini izhod iz stiske.

Slednjič je dospel na široko, s peskom posuto cesto. Sedaj je končno spet vedel, kje je. Bila je velika deželna cesta proti Stockholmu, ki je vodila po vzhodni strani Gammala.

Po tej cesti je stopal naprej. Ali ni bil to migljaj iz neba? Mar ni bil poseben smisel v tem, da je v prav istem trenutku dosegel cesto proti Stockholmu, ko se je bil odločil, da bo razdal svoje imetje.

Stopal je vedno hitreje. Ni se hotel vrniti na Gammal, ker se ni hotel spustiti v nove razlage. Pri sebi je imel zadosti denarja, da bi si v najbližji gostilni lahko najel konje in voz.

Medtem ko se je vzpenjal na strmi griček, je zaslišal za seboj drdranje voza. Ozrl se je in razpoznal velik voz, ki so ga vlekli trije konji.

Stockholmska poštna kočija! To je bil drugi migljaj. S pošto bo najhitreje dosegel Stockholm. Preden bo kdo v teh krajih le